

Saksfremlegg

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
		Hovedutvalg oppvekst, kultur og kunnskap
		Formannskapet
		Kommunestyre

Evaluering av gratis halleie - 2025

Kommunedirektørens innstilling

Hustadvika kommune viderefører ordningen med gratis halleie for perioden 2025–2028. Ordningen rettes særlig mot barn, unge og mennesker med nedsatte funksjonsevner (paraidrett).

Kommunedirektøren vil i løpet av 2026 legge frem en sak der fremtidig hallkapasitet og driftsmodeller knyttet til idrettshallene blir nærmere vurdert.

Sammendrag

Kommunestyret har bedt om en evaluering av ordningen med gratis halleie i budsjettsak PS 116/2024. Evalueringen viser at ordningen med gratis halleie i stor grad har medført uendret eller lavere medlemsavgifter og kontingenter blant idretten som har benyttet seg av halleie. Aktiviteten som er registrert har vært stabil og svakt økende i perioden 2021-2024. Regnskapstall viser at kommunen har hatt reduserte inntekter på nesten en halv million kroner årlig, og økte kostnader på ca. en halv million kroner årlig gjennom ordningen med gratis halleie.

Saksopplysninger

Frem til september 2020 var det gratis halleie i Eidehallen, mens idrettslagene måtte betale for å trene i Frænahallen. I sak PS 69/2020 vedtok KS i Hustadvika å gjeninnføre leie i Eidehallen, slik at leiesatsen i Frænahallen og Eidehallen tilsvarer mindre enn renhold for å bevare mva. refusjon. KS vedtok også at det skulle gjennomføres en evaluering av mulige positive/negative konsekvenser av leiesatsene ila 2022.

Sak PS 87/2022 inneholdt en slik evaluering og endte med et vedtak der KS stiller alle kommunen sine haller fritt til disposisjon for leie til idrett og organisert

aktivitet. Videre skulle Brynhallen kompenseres iht. saksfremlegget med ytterligere 135.000,- kroner i året pga. at Brynhallen også skulle kunne disponeres gratis av leietakerne. Formålet med gratis halleie, var blant annet:

- Redusere barrierer for deltakelse,
- Bidra til lavere kontingenter i lag og foreninger
- Forebygge utenforskap.

I budsjettsaka PS 116/2024 ba KS om en evaluering av gratis hall ordningen. Følgende vedtak ble lagt som en bestilling til kommunedirektøren:

Sak med evaluering av gratis halleie fremmes for KS innen første halvdel av 2025. Saken skal minimum belyse hvordan ordningen har fungert, hvem nyter godt av ordningen med tanke på lavere kontingenter og om ordningen har ført til økt deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter blant barn og unge. Kostnader med ordningen og arbeidsbelastning på kommunenes ansatte må også synliggjøres.

Vurdering

Kommunedirektøren har i evalueringen benyttet funnene fra Hustadvika Idrettsråd sin kartlegging om anleggssituasjonen for idrettslagene i Hustadvika kommune. Kartleggingen er gjennomført høsten 2025 og ligger som vedlegg til saka. Idrettslagene som har svart i undersøkelsen utgjør 70 % av de aktive utøverne mellom 5 og 19 år i kommunen. De resterende 30 % er idrettslag som i liten eller ingen grad leier hall i kommunen. Kommunedirektøren støtter derfor idrettsrådets vurdering om at tallene er representative for saka.

Hvordan ordningen har fungert

Ordningen er administrert ved at idrettslag og foreninger søker om halltid som før, men kommunen fakturerer ikke leie. Kulturavdelingen har hatt ansvar for tildeling og oppfølging.

Erfaringer:

- Lagene rapporterer om enklere økonomisk planlegging.
- 70 % av klubbene som har svart, har ikke økt treningsavgiften siste årene, selv om den generelle prisveksten har vært høy.
- 2 respondenter oppgir at de har lavere treningsavgifter enn før ordningen.
- Kapasitetsutfordringer i enkelte haller (særlig i høysesong). Over halvparten oppgir at de kunne tenke seg mer treningstid.
- Administrasjonen opplever naturlig noe redusert faktureringsarbeid, men mer arbeid med koordinering og rapportering.

Hvem nyter godt av ordningen

Det er registrert 25 idrettslag i Hustadvika kommune. Over 80 % av klubbene som har svart på undersøkelsen, benytter seg av anlegg som er omfattet av ordningen om gratis leie. Respondentene som har svart, står for 70 % av alle de

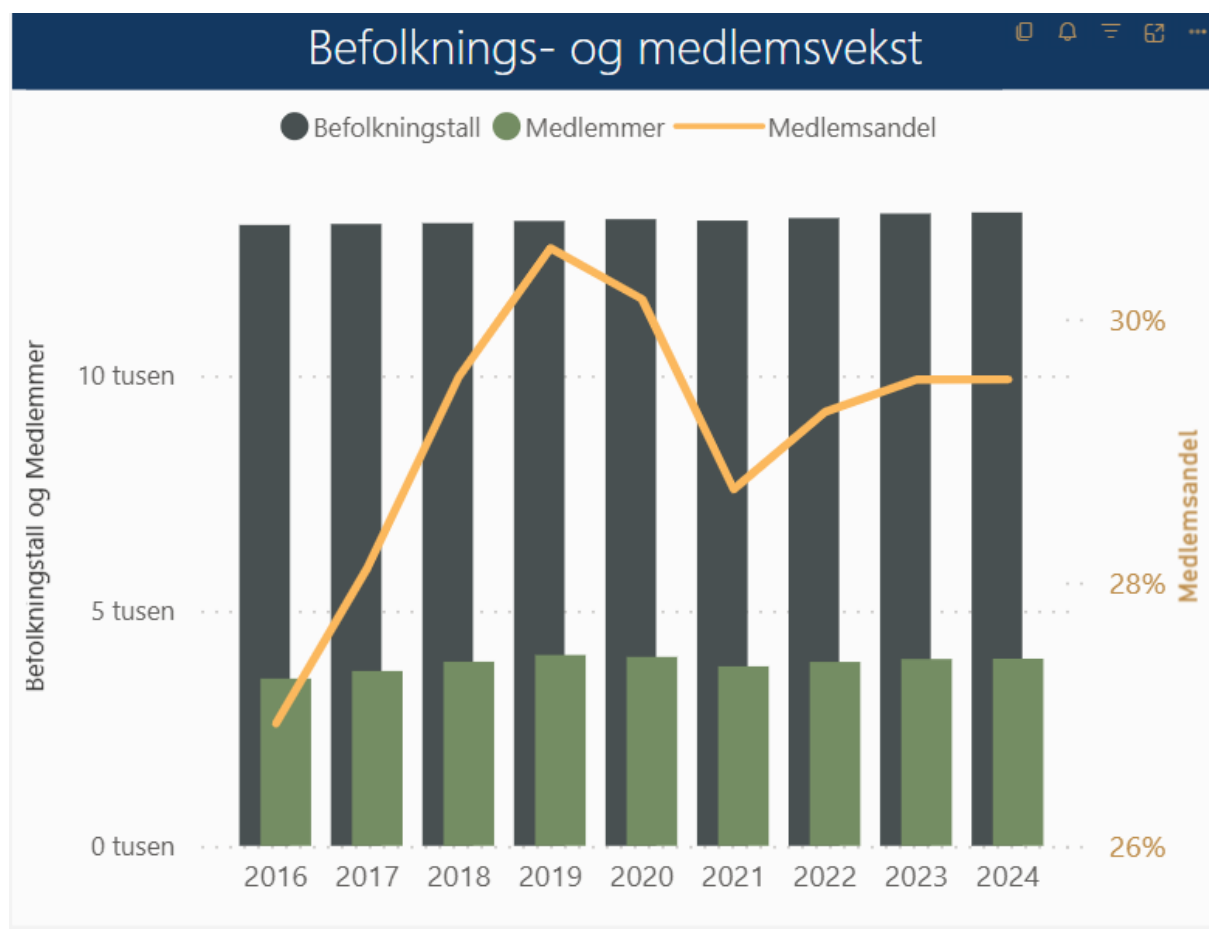
aktive utøvere mellom 5 og 19 år i kommunen. Videre er det dokumentert i undersøkelsen som idrettsrådet har utført, at de 13 idrettslagene som ikke har svart, ikke benytter seg av hallene kommunen har i særlig grad.

Kommunedirektøren mener undersøkelsen peker mot at målgruppen barn og unge har prioritet i ordningen med gratis halleie.

Undersøkelsen idrettsrådet har gjennomført, har også bedt om en rangering av hva som er viktig dersom økt kapasitet på anlegg. Her er «*At det fortsatt er gratis/lav leie*» anført som viktig for flest av respondentene i tillegg til flere timer i hall/aktivitetssaler.

Har ordningen ført til økt deltakelse

Det er nok ikke mulig å dokumentere antallet barn og unge som har begynt som en følge av gratis halleie, men tabellen under viser utviklingen over antall medlemmer i idretten i vår kommune siste 9 årene.

Tallene er hentet fra idrettskretsens rapporteringer, og kan ikke leses direkte mot ordningen med gratis halleie, men en kan hvert fall dokumentere en økning i antall aktive i perioden. Her er det også grunn for å peke på at årsaken til nedgangen i 2020-2021 er Covid-19 pandemien. Tallene før 2020 baseres på rapporteringsrutiner som var annerledes enn dagens, og kan også være med på å påvirke den rapporterte medlemsandelen.

Videre svarer over 80 % av respondentene at de opplever at flere får muligheten til å delta i idretten som en konsekvens av gratis halleie. Respondentene opplyser at den økonomiske besparelsen idrettslaget har hatt på gratis halleie, har blitt benyttet til flere kurs for trenere og ledere, innkjøp av utstyr til bruk i aktivitet, lavere treningsavgift og lavere egenandeler på konkurranser eller cuper, lønn til trenere og ellers sosiale arrangement for medlemmene eller andre innkjøp av kostbart aktivitetsutstyr. Dette peker mot at midlene tydelig har gått til å legge til rette for økt aktivitet.

Kostnader

Kommunen taper årlig inntekter fra halleie. Regnskapstallene viser **inntekter** på halleie samlet perioden 2020-2024:

Regnskap 2020	Regnskap 2021	Regnskap 2022	Regnskap 2023	Regnskap 2024
1.034.159,-	1.118.381,-	1.142.237,-	633.928,-	751.873,-
<i>Endring fra fjoråret</i>	+84.222,-	+23.856,-	-508.309,-	+117.945,- (-390.364 mot 2022 regnskap)

Tabellen viser at kommunen taper mellom 400.000,- kroner og 500.000,- kroner i årlig inntekter på gratis halleie.

IL Bryn blir kompensert for deres tap av inntekter i Brynhallen med et tilskudd på 250.000,- kroner årlig. Regnskapstallene viser **driftsutgifter** samlet for hallene i tabellen under. Drift av hallene Frænahallen og Eidehallen innebærer renhold og vaktmestertjenester i tillegg til strøm og vedlikehold. Det er strøm og vedlikeholdskostnadene som svinger årlig. (Inntektene er trukket fra i tabellen under.)

	2020	2021	2022	2023*	2024
Driftsregnskap	1.087.147,-	926.674,-	918.809,-	1.853.214,-	1.220.943
Tilskudd IL Bryn				250.000,-	250.000,-
sum	1.087.147,-	926.674,-	918.809,-	2.103.214,-	1.470.943,-

* Kommunedirektøren viser til at det i 2023 har vært utført vedlikehold på hallene for rundt 900.000,- kroner mot rundt 400.000,- kroner de andre årene.

Kostnad til koordinering av halleie og kontakt med idrettslagene for å fordele treningstider kommer i tillegg. Denne kostnaden har vært omtrent lik i hele perioden.

Driftsutgiftene for hallene øker naturlig noe som følge av økt bruk, herunder strøm, renhold og vedlikehold. Samlet sett kan en anslå at kostnader for kommunen har økt årlig med rundt 500.000,- kroner som en konsekvens av gratis halleie.

Arbeidsbelastning ansatte

Ordningen med gratis halleie medfører en del ekstra arbeid med booking og koordinering av treningstider for kulturavdelinga. Dette arbeidet øker i omfang og kompleksitet når flere konkurrerer om den samme treningstiden. Det er for liten kapasitet på hallene i dag, og kulturavdelingen prioriterer treningstiden i hallene så langt som mulig i tråd med ønsker og behov. Arbeidsbelastningen er høy, men kommunedirektøren ser ikke at det er ordningen med gratis halleie som er avgjørende for avdelingens kapasitetsutfordringer. Dersom det skal gjennomføres endringer i treningstider eller prinsipper, er det det som vil skape økt arbeidsbelastning. Kommunedirektøren vurderer derfor at dagens treningstider bør beholdes i så stor grad som mulig fram til forprosjektet om hallkapasitet er kommet lenger.

Behov for økt hallkapasitet og vurdering av alternative driftsmodeller

Idretten i Hustadvika er en viktig samfunnsressurs som bidrar til folkehelse, inkludering og trivsel. Når hallkapasiteten er sprengt, risikerer vi økt frafall og færre møteplasser for barn og unge. Derfor må vi tenke nytt om både utbygging og driftsmodell. En løsning kan være å styrke samarbeidet med idretten gjennom overføring av eierskap og drift, kombinert med kommunale tilskudd, slik vi allerede gjør når det gjelder Brynhallen.

Som et ledd i økte hallflater i kommunen har Idrettsrådet gjennomført en mulighetsstudie, med utvidelse av Frænahallen med et påbygg på ca. 3 000 m² over to etasjer, som vil gi plass til håndball og permanent turnhall, uten behov for ekstra parkering. En slik løsning vil kunne utløse tippemidler og har i flere runder vært drøftet med Kommunedirektøren.

En modell med privat regi og kommunal medvirkning, der kommunen f.eks. kan være aksjonær og leietaker, vil gi fleksibilitet og sikre lokal forankring. Dette vil kunne være en investering i aktivitet, fellesskap og framtidens Hustadvika.

Kommunedirektøren vil komme tilbake med mer konkrete vurderinger rundt denne problemstillingen og legge frem en egen sak for kommunestyret i løpet av neste år.

Samlet vurdering

Ordningen med gratis halleie har:

- Bidratt til lavere eller stabile kontingenter i idrettlagene
- Stimulert til økt aktivitet for barn og unge
- Redusert økonomiske barrierer og styrket kommunens innsats mot utenforskap.
- Kostet kommunen ca. 500.000,- kroner pr år.

På den negative siden medfører gratis halleie økt arbeid rundt koordinering av treningstider og kontakt med idrettslagene, og til økt rift om de beste treningstidene. Kapasitetsproblemen medfører også ekstra belastning for idretten ved mye flytting av utstyr og slitasje i den forbindelse. Tapte leieinntekter er også en negativ konsekvens for kommunens økonomi samlet sett.

Kommunedirektøren vil i 2026 legge frem sak for kommunestyret, der fremtidig hallkapasitet og alternative driftsmodeller knyttet til idrettshallene vil bli nærmere vurdert. For å skape ro rundt forprosjektet og sørge for et godt samarbeidsklima i perioden med utredninger om økt hallkapasitet, har kommunedirektøren kommet til at en anbefaler å la ordningen med gratis halleie stå uendret.

Økonomiske konsekvenser

Et forsiktig anslag viser at kommunens kostnader øker med rundt en halv million kroner årlig som følge av gratis halleie. Kommunens inntekter har blitt reduserte med omtrent 400.-500.000,- kroner årlig. Den økonomiske konsekvensen av gratis halleie kan stilles opp omtrent slik:

Tapte leieinntekter:	500.000,- kroner
Økte kostnader:	500.000,- kroner

Forhold som må tas i betraktning ved en reversering av gratisprinsippet, er reduksjon (bortfall) i tilskuddet til Bryn IL og anslagsvis noe redusert aktivitet i hallene. En kan anslå at ved halleie og omtrent lik aktivitet som i dag, vil kommunen kunne redusere totale driftsutgifter for hallene med omtrent 750.000,- kroner årlig.

Det vises ellers til vurderingen over.

Klima og miljøkonsekvenser

Ordningen har ikke direkte klima og miljøkonsekvenser, men kan indirekte generere mer personbiltrafikk til og fra hallene. Andelen elektriske biler bidrar til å holde disse indirekte konsekvensene lave.

Høy utnyttelse av hallene kan vurderes som positivt for klimaavtrykket, men skaper også høyere strømforbruk. En anslår konsekvensene som lave.

En har ikke vurdert klima og miljøkonsekvensene av inaktivitet eller utenforskap i denne sammenhengen, da det blir mer spekulativt.

Vedlegg:

- 1 Underlag til sak om gratis halleie Hustadvika idrettsråd